

KHOA HỌC XÃ HỘI VÀ CẢI TỐ

M.S. GORBACHEV

Tổng Bí thư Ủy ban Trung ương Đảng Cộng sản Liên Xô.

Cần đặc biệt chú trọng đến việc phát triển các khoa học xã hội. Chính các khoa học này chịu ảnh hưởng nghiêm trọng nhất của tệ sùng bái cá nhân, của những phương án lãnh đạo quan liêu và can thiệp thô bạo. Chúng ta đều biết là sau Đại hội lần thứ XX, Đảng Cộng sản Liên Xô đã thể hiện rõ sự sống dậy của các nghiên cứu khoa học xã hội. Đã xuất hiện những khuynh hướng khoa học mới và những nhà khoa học có khả năng làm việc theo lối mới. Nhưng chẳng bao lâu sau đó lại phục hồi những quan điểm duy ý chí trong việc hình thành những nhiệm vụ của tư tưởng khoa học xã hội và những phương pháp giáo điều để giải quyết chúng.

Trong điều kiện cải tổ đã nảy sinh nhu cầu xã hội cấp bách về những nghiên cứu khoa học xã hội. Chúng ta cần thực sự đề cao các khoa học xã hội trên cơ sở thế giới quan phương pháp luận Mác - Lênin. Cần có những công trình nghiên cứu khoa học khách quan về những vấn đề của công cuộc cải tổ như cải cách kinh tế, cải tổ hệ thống chính trị, dân chủ hóa, đổi mới quan niệm về con người, quan hệ giữa các dân tộc, tư duy chính trị mới và nhiều vấn đề khác. Nói cách khác, một xã hội đang chuyển sang một trạng thái mới về chất của nó cần có một quan niệm hoàn chỉnh về sự phát triển, một nhãn quan biện chứng về các quá trình và tính mâu thuẫn của việc phản ánh chúng trong ý thức của quần chúng, cần tính đến sự đa nguyên về ý kiến, quan điểm, đề xuất những triển vọng có căn cứ khoa học.

Đảng cho rằng nhiệm vụ của mình là cần khuyến khích hơn nữa sự tìm tòi sáng tạo trong các khoa học xã hội tác động vào việc làm phong phú thêm kho tàng lý luận của cuộc cải tổ. Song cũng cần có những thay đổi căn bản trong thái độ đối với khoa học. Một ngành khoa học “không đáp ứng với yêu cầu” thì sớm hay muộn rồi cũng sẽ chết, còn thực tiễn, với một thái độ như vậy đối với tri thức khoa học thì sẽ trở nên mù quáng và suy nhược tất cả những cái đó là không thể chấp nhận được¹ đối với chúng ta. Vì vậy, đồng thời với việc đòi hỏi ở các nhà khoa học, chúng ta cần tin tưởng ở họ hơn và tạo mọi điều kiện cần thiết cho sáng lập và lim tòi cái mới.

Những nhiệm vụ đẩy nhanh tiến bộ khoa học - kỹ thuật phải được xem xét trong bối cảnh chung của sự phát triển xã hội. Các nhà khoa học cho rằng cần tập trung chú ý vào các vấn đề ý vào các phân tích những vấn đề nằm ở những điểm tiếp hợp giữa các khoa học khác nhau - khoa học tự nhiên, khoa học kỹ thuật và khoa học xã hội. Ngày nay sự tác động qua lại chặt chẽ giữa các khoa học này bảo đảm tạo nên sự đột phá cách mạng trên tất cả các hướng phát triển của khoa học và kỹ - thuật. Do đó cũng đòi hỏi các nghiên cứu khoa học xã hội phải tác động mạnh mẽ hơn tới toàn bộ tổ hợp tiến bộ khoa học - kỹ thuật tới chiều cạnh con người của nó. Khi rút ra bài học từ quá khứ, chúng ta cần tổ chức một cách thực sự và trên quy mô lớn việc nghiên cứu xã hội các đề án khoa học - kỹ thuật và công nghệ với sự tham gia của đông đảo các tầng lớp xã hội nhằm giảm xuống mức thấp nhất và, hơn thế, loại bỏ hoàn toàn những tổn thất về mặt sinh thái cũng như những tổn thất có thể có khác nếu không có sự kiểm tra, giám sát việc soạn thảo và thực hiện các đề án đó.

---

¹Trích báo cáo “Về quá trình thực hiện các nghị quyết của Đại hội lần thứ 27 Đảng Cộng sản Liên Xô và về những nhiệm vụ nhằm tăng trưởng cải tổ” tại Hội nghị toàn Liên bang lần thứ 19 Đảng Cộng sản Liên Xô ngày 28-6-1985. Tên bài do chúng tôi đặt (BBT).

Trong ba năm qua, trong Đảng và xã hội đã diễn ra quá trình nhận thức vai trò to lớn của giáo dục với tính cách là một nhân tố đặt cơ sở của tiến bộ kinh tế và xã hội; của việc đổi mới về mặt tinh thần. Chúng ta đã đánh giá có phê phán tình hình cả trong lĩnh vực giáo dục, chúng ta đã đề ra được một chương trình cải biến công tác giáo dục và đào tạo. Những nguồn đầu tư bổ sung lớn đã được dành cho công tác này. Việc đưa kỹ thuật tính toán hiện đại vào quá trình giảng dạy đã phát triển đáng kể, tiền lương của giáo viên đã tăng lên.

Dĩ nhiên chi phí cho giáo dục và khoa học là rất lớn, nhưng cái giá phải trả cho sự lạc hậu của các lĩnh vực này còn lớn hơn nhiều. Không thể đạt được những mục tiêu của cải tổ nếu công tác giáo dục, nghiên cứu khoa học, trình độ văn hóa chung và tri thức chuyên ngành không đạt chất lượng cao. Phải tạo một điều kiện để khi bước vào cuộc sống lao động và chính trị tự giác các thế hệ công dân Xô - viết mới phải có được trình độ tư tưởng và đạo đức cao, vững vàng về nghề nghiệp và kiến thức văn hóa rộng, sẵn sàng chịu trách nhiệm về vận mệnh của đất nước.